

ישראל ואינדונזיה: פוטנציאל בלתי-ממומש

עמנואל שחף

סגן יו"ר לשכת המסחר ישראל-אינדונזיה

27 במרץ 2016

שרת החוץ של אינדונזיה, רטנו מרסודי, ביקרה בחודש מרץ באזור. ישראל החליטה למנוע את כניסתה לרמאללה לאור סירובה לבקר גם בירושלים. בעקבות זאת, חשפה סגנית שרת החוץ, ציפי חוטובלי, [מעל בימת הכנסת](#), שיחות חשאיות שהתקיימו בין ישראל לאינדונזיה לקראת הביקור.

העובדה שמרסודי הגיעה לאזור אך לא ביקרה בישראל, מדגישה את הפספוס הגדול שבמערכת היחסים בין ישראל לאינדונזיה. היקף הסחר בין המדינות מוערך כיום בכ-500 מיליון דולר. 80% מכך - יצוא אינדונזי לישראל, לרוב סחורות, ו-20% - יצוא ישראלי לאינדונזיה, לרוב מוצרי טכנולוגיה. לקשרים המסחריים בין המדינות יש פוטנציאל גידול משמעותי, ששתי המדינות היו מרוויחות ממימושו.

הכלכלה האינדונזית הייתה מרוויחה מקשרי סחר פתוחים יותר עם מדינת הסטארט-אפ, בדגש על התחום החקלאי, הייצור בתעשייה, הקליין-טק, והטכנולוגיות רפואיות. ישראל הייתה נהנית מבחינה כלכלית מנגישות משופרת לשוק הענק האינדונזי, ומרוויחה מבחינה פוליטית-מדינית מקשרים טובים עם המדינה המוסלמית הגדולה בעולם, מדינה סונית מתונה שמבקשת לתפוס את מקומה בזירה הבינלאומית. קשרים אלו, לו היו מנוהלים באופן יצירתי, יכולים היו לתרום לחידוש תהליך השלום במזרח התיכון, להגברת שיתוף הפעולה עם מדינות מוסלמיות אחרות, וליצירת קשרים טובים יותר עם העולם המוסלמי בכלל.

מה שמונע את הידוק היחסים, מבחינה אינדונזית, הוא העדר כל תזוזה בתהליך השלום עם הפלסטינים. הממשלה בג'קרטה והציבור האינדונזי מעניקים גיבוי מוחלט לצד הפלסטיני. כל התקרבות לישראל עלולה לגרום להתעוררות של גורמים אסלאמיים, שאומנם אינם חזקים פוליטית באינדונזיה אך מהווים גורם כוח בעל משקל בעיצוב השיח הציבורי הקולני שם.

למרות מגבלות אלו, הצליח נשיא אינדונזיה ג'וקו וידודו להעביר החלטה מתונה יחסית בעת ועידת ארגון מדינות האסלאם (OIC), [שמדינתו יזמה ואירחה במרץ 2016](#) סביב הנושא הפלסטיני. ההחלטה קראה "לתמוך בכינוס בינלאומי לקידום פתרון שתי המדינות", והיא [זכתה - לדברי ד"ר גיורא אלירז - לתמיכה אפילו מצד איראן](#). הצעת ההחלטה האינדונזית כללה גם קריאה לחרם על סחורות ישראליות שמיוצרות בהתנחלויות בגדה המערבית. קריאה זו היא בעלת ערך תקשורתי בעיקרו, גם לאור הנחיית ארגון הסחר הבינלאומי (WTO) האוסרת על חרמות.

ישראל הייתה יכולה לנהוג במתינות וברגישות, ולוותר על הדרישה מכל שר אינדונזי שמעוניין להגיע לרשות הפלסטינית לבקר גם בישראל (כפי שנדרשה לעשות שרת החוץ מרסודי). אך זה לא קרה וחבל. בנוסף, ההחלטה המיותרת של סגנית שרת החוץ ציפי חוטובלי לחשוף את השיחות הבי-לטרליות שהתקיימו בין ישראל לאינדונזיה לקראת הביקור של מרסודי, הביכה את האינדונזים, שכמובן הכחישו את קיומן. בכך התווסף קושי נוסף להעמקת היחסים בין המדינות.

למרות הפוטנציאל הכלכלי והמדיני, לישראל ולאינדונזיה אין כיום מספיק עניין לשפר את מערכת היחסים ביניהן. לישראל - כי אין לה מטרות מדיניות ברורות, ולאינדונזיה - בגלל ההשלכות הפוליטיות הפנימיות של קשר עם ישראל בהינתן הקיפאון בערוץ הפלסטיני. הסטטוס קוו ביחסי המדינות צפוי לפיכך להימשך לעת עתה.